

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/zapowiedzi-prasowe/237933,Narodowy-Dzien-Pamieci-Zolnierzy-Wyklety-ch-w-75-rocznice-komunistycznej-zbrodni.html>
27.02.2026, 00:15

Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w 75. rocznicę komunistycznej zbrodni

1 marca 2026 r. minie 75 lat od dokonania przez reżim komunistyczny jednej z największych zbrodni na żołnierzach powojennego podziemia niepodległościowego. W 2011 r. w rocznicę wykonania wyroku śmierci na siedmiu członkach IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, w tym na Łukaszu Cieplińskim, dzień 1 marca został ustanowiony Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

[5 Wileńska Brygada AK Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych Zygmunt Szendzielarz „Łupaszka” Żołnierze Niezłomni Żołnierze Wyklęci](#)

Niezłomni byli bezpośrednimi kontynuatorami długiej tradycji niepodległościowej, szczególnie idei Testamentu Polski Podziemnej, wyrażającego nadzieję na przywrócenie Polsce należnego jej miejsca i suwerenności. „Jeszcze raz w dziejach Polska chce być tym, który sam przestrzegając w polityce zasad uczciwości i prawdy, chce wierzyć również w uczciwość innych rządów i narodów” – pisali autorzy „Testamentu”. W obliczu brutalnych represji okupantów jedyną formą sprzeciwu stała się zbrojna walka przeciwko sowietyzacji.

Mimo różnic poglądów i wyznawanych ideologii Wyklęci byli zjednoczeni w dążeniu do odzyskania niepodległości. Doskonale zdawali sobie z tego sprawę ich wrogowie. „Wszyscy oskarżeni są typowymi przedstawicielami obozu reakcji i wstecznicstwa, złożonego z ludzi wyzbytych wszelkich skrupułów, pozbawionych jakichkolwiek ideowych pobudek działania, ludzi, którzy w zacieklej ślepej nienawiści do Związku Radzieckiego, Polski Ludowej i całego obozu demokracji i postępu nie cofają się przed żadną zbrodnią, bez wahania dopuszczają się zdrady własnej ojczyzny i wysługują się jawnym wrogom kraju” – głosiło propagandowe uzasadnienie wyroku wydanego na ppłk. Łukasza Cieplińskiego i pozostałych Niezłomnych zamordowanych 1 marca 1951 r. Dokonany na nich mord sądowy stał się symbolicznym wyrokiem wymierzonym w całe podziemie antykomunistyczne, które w szczytowym okresie liczyło ok. 150 tysięcy żołnierzy. Był to największy ruch oporu przeciwko okupacji sowieckiej i rządowi komunistycznemu aż do powstania wielomilionowego ruchu „Solidarność” w 1980 roku.

Reżim komunistyczny dążył nie tylko do zniszczenia polskich patriotów, ale także trwałego pogrzebania ich idei oraz pamięci. Wielu Niezłomnych przewidywało, że wzorem reżimu sowieckiego, polskojęzyczni komuniści nie wydadzą ciał zamordowanych ich rodzinom. W grypsie do kilkuletniego syna Ciepliński pisał:

„Wierzę dziś bardziej niż kiedykolwiek, że idea chrystusowa zwycięży i Polska niepodległość odzyska, a pohańbiona godność ludzka zostanie przywrócona. To moja wiara i moje wielkie szczęście. Gdybyś odnalazł moją mogiłę, to na niej możesz te słowa napisać. Żegnaj mój ukochany. Całuję i do serca tulę. Błogostawię i Królowej Polski oddaję. Ojciec”.

Szcątków Cieplińskiego, podobnie jak wielu innych bohaterów podziemia antykomunistycznego, do dziś nie udało się odnaleźć. Wielu innych Niezłomnych – żołnierzy i oficerów – doczekało się godnego pogrzebu, zorganizowanego dzięki poszukiwaniom podjętym na początku XXI wieku. Symbolem komunistycznego terroru stała się kwatera „Na Łączce” na warszawskich Powązkach

Wojskowych, gdzie od 1948 r. potajemnie grzebano pomordowanych. Miarą cynizmu i dążenia do wymazania pamięci o Niezłomnych jest podjęta w latach osiemdziesiątych decyzja o lokowaniu, w miejscu ukrycia bohaterów podziemia, grobów funkcjonariuszy zasłużonych dla systemu komunistycznego. Ci, którym udało się przeżyć komunistyczne więzienia do końca PRL byli traktowani jako obywatele „drugiej kategorii”, a po 1989 r. mozolnie walczyli o uznanie zasług i prawa kombatanckie.

Żmudna odbudowa pamięci o komunistycznym terrorze i bohaterach walczących o niepodległość rozpoczęła się wraz z końcem systemu komunistycznego. Długotrwałe oddziaływanie komunistycznej propagandy oraz kłamliwej narracji historycznej, oczerniającej podziemie niepodległościowe po 1945 roku, sprawiło, że pamięć o Niezłomnych bardzo powoli zakorzeniała się w świadomości historycznej. W polskim dyskursie publicznym wciąż były i są obecne kalki z języka propagandy komunistycznej, które określają żołnierzy drugiej konspiracji jako „zbrodniarzy” lub bandytów.

Otwarcie archiwów bezpieki podważyło kształtowany przez komunistów obraz historii i zapoczątkowało proces stopniowego uświadamiania sobie nie tylko skali terroru reżimu tworzonego na polecenie Kremla po 1944 r., lecz także odpowiedzialności jego czołowych zbrodniarzy. Wielu z nich po 1956 r., a nawet w wolnej Polsce, cieszyło się licznymi przywilejami. Już w latach dziewięćdziesiątych część z nich, podczas zeznań składanych przed Główną Komisją Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, podtrzymywała swoje dawne poglądy. Odpowiedzialna za mord sądowy na gen. Augustie Emilu Fieldorfie „Nilu” sędzia Maria Gurowska, podtrzymywała, że wydany wyrok śmierci był słuszny. Bardzo niewielu zbrodniarzy odpowiedzialnych za zbrodnie na Niezłomnych doczekało się prawomocnego wyroku.

Przełomem w trwających ponad dwie dekady wysiłkach na rzecz przywracania pamięci o Niezłomnych było ustanowienie – z inicjatywy prezydenta Lecha Kaczyńskiego – Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. Zgodnie z ustawą z 3 lutego 2011 r. święto upamiętnia, tych

„którzy w obronie niepodległego bytu Państwa Polskiego, walcząc o prawo do samostanowienia i urzeczywistnienie dążeń demokratycznych społeczeństwa polskiego, z bronią w ręku, jak i w inny sposób, przeciwstawili się sowieckiej agresji i narzuconemu siłą reżimowi komunistycznemu”.

W kolejnych latach wielkie zainteresowanie społeczne wywoływało zidentyfikowanie kolejnych odnalezionych w kwaterze „Ł” i innych miejscach poszukiwań oraz uroczyste pogrzeby Niezłomnych. W kwietniu 2016 r. pochowano odnalezione w 2013 r. szczątki pułkownika Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”. „Dziś, po 65 latach, poprzez odnalezienie doczesnych szczątków pana pułkownika, poprzez pamięć o bohaterstwie Żołnierzy Niezłomnych, poprzez państwowe uroczystości pogrzebowe, przywracamy godność Polsce” – mówił tego dnia prezydent Andrzej Duda.

Wielki wkład w opowiadanie historii Niezłomnych miały instytucje muzealne, takie jak Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w dawnym więzieniu mokotowskim, Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce i Izba Pamięci Strzelecka 8.

Dziś obchody 1 marca to setki wydarzeń upamiętniających Niezłomnych, organizowane przez instytucje państwowe, samorządowe, a także z inicjatywy wielu organizacji społecznych, w tym

przez Instytut Pamięci Narodowej, który m.in. organizuje takie wydarzenia jak II Kongres Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Warszawie (7-8 marca 2026) w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL przy ul. Rakowieckiej 37. Serdecznie zapraszamy wszystkich do udziału w tym wyjątkowym wydarzeniu.

- [Planowane wydarzenia organizowane przez Instytut Pamięci Narodowej w związku z obchodami Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”](#)
- [Program obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL](#)
- [Zapraszamy na II Kongres Pamięci Żołnierzy Wyklętych](#)

Polecamy:

- [Materiały Instytutu Pamięci Narodowej poświęcone Żołnierzom Niezłomnym](#)
- [Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” - zdjęcia z Archiwum IPN do pobrania](#)
- [„Biuletyn IPN” 2026, nr 3 - Żołnierze Wyklęci](#)
- [Portal: Podziemie zbrojne](#)

Kontakt dla mediów:

Instytut Pamięci Narodowej
dr Rafał Kościański
rzecznik prasowy IPN
tel. [+48 735 205 793](tel:+48735205793)
rzecznik@ipn.gov.pl

AUDIO:

- [Żołnierze Wyklęci walka o pamięć - Stanisław Płużański OBBH IPN w Warszawie](#)
 - [Żołnierze Wyklęci nie mieli wyboru - Stanisław Płużański OBBH IPN w Warszawie](#)
 - [Żołnierze Wyklęci zrodzili się na Kresach - Stanisław Płużański OBBH IPN w Warszawie](#)
- [Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Grafika Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych 2026

Pliki do pobrania

[Żołnierze Wyklęci walka o pamięć - Stanisław Płużański OBBH IPN w Warszawie \(mp3, 1.63 MB\)](#)

[Żołnierze Wyklęci nie mieli wyboru - Stanisław Płużański OBBH IPN w Warszawie \(mp3, 2.05 MB\)](#)

[Żołnierze Wyklęci zrodzili się na Kresach - Stanisław Płużański OBBH IPN w Warszawie \(mp3, 1.71 MB\)](#)